

POSTBUS 9900
1201 GM HILVERSUM
AFDELING: MAATSCHAPPELIJKE
ONTWIKKELING
BEZOEKADRES:
OUDE ENGHWEG 23
FAX. (035) 629 23 88

Aan de Rekenkamer

DATUM 7 oktober 2014
ONS KENMERK 210061
UW BRIEF VAN
UW KENMERK
OPDRACHTGEVER
TELEFOON (035) 629 2798
BIJLAGEN
BETREFT Bestuurlijke reactie Rekenkameronderzoek decentralisaties
Sociaal Domein

Geachte Rekenkamer,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van het rapport van de Rekenkamer, de Rekenkamernotitie 'onderzoek Decentralisaties Sociaal Domein' en het feitenrapport 'Klaar voor de Start'. We hebben - net als de Rekenkamer - deze manier van onderzoeken positief ervaren. We hebben de Rekenkamer in een ambtelijk overleg al aangegeven dat in onze optiek gedegen onderzoek is gedaan door Panteia. De voorbereiding op de decentralisaties is een dynamisch proces: de voorbereidingen volgen elkaar snel op. Dit leidt ertoe dat de onderzoeksresultaten soms niet goed meer aansluiten bij de huidige praktijk. Dit is ook wat de Rekenkamer constateert: na mei is er veel gebeurd. Van het feitenrapport 'Klaar voor de Start' nemen wij daarom kennis. Onze reactie is gericht op de Rekenkamernotitie 'onderzoek Decentralisaties Sociaal Domein'.

1. De conclusies

Wij zijn verheugd dat de Rekenkamer in het algemeen constateert dat wij de voorbereidingen op de decentralisaties (transitiefase) goed op orde hebben en dat deze voorbereidingen op schema liggen. Dit is immers de eerste belangrijke opgave waar we voor staan: inwoners mogen niet de dupe worden van deze decentralisaties, er moet kwalitatief goede zorg voor hen beschikbaar zijn én de toegang tot de nieuwe voorzieningen moet geregeld zijn.

We vinden het opvallend dat een groot deel van de conclusies en aanbevelingen zich richt op de transformatie. De interviews van de Rekenkamer waren vooral gericht op de transitiefase. De Rekenkamer merkt terecht op dat 1 januari 2015 geen eindpunt is, maar een vertrekpunt.

De Rekenkamer stelt meerdere malen dat er nog geen uitzicht is op de komende transformatie. Een enkele keer wordt zelfs gemeld dat dit zorgelijk zou zijn (in verband met kaderstellende rol raad). Daarmee lijkt de Rekenkamer het niet eens met de expliciete keuze van college en raad om dit onderscheid te maken.

Anderzijds noemt de Rekenkamer het een veilige en bewuste keuze.

Wij zijn ten eerste van mening dat er in deze transitiefase al enkele belangrijke "transformerende" stappen worden gezet. Hieronder lichten we deze toe. Ten tweede staan we achter onze eerdere keuze voor een zorgvuldig transformatieproces met respect voor alle belangen van inwoners en instellingen.

Transformeren is een gezamenlijke opgave die we samen willen vorm geven met bewoners en professionals. Het nadeel van deze keuze is dat we tijd nemen om aan de transformatie vorm te kunnen geven. Wij zijn ervan overtuigd dat deze keuze zich op de lange termijn gaat verdienen.

We zijn het niet eens met de suggestie die de Rekenkamer wekt, dat er in deze transitiefase nog niet wordt voorgesorteerd op noodzakelijke veranderingen (transformatie). Het is een principiële keuze geweest van college én raad om onze focus tot 1 januari 2015 op de volgende onderwerpen te richten:

- Realiseren van een integrale gemeentelijke toegang
- Inkoop van voorzieningen

- Beleid en verordeningen

2. Toelichting op onderdelen

Toegang tot individuele voorzieningen: integrale benadering in het gemeentelijke loket (belangrijke basis: verordening sociaal domein).

Wij hebben als gemeente ervoor gekozen om het toewijzen van individuele voorzieningen te beleggen bij de gemeente. Een keuze die door de gemeenteraad is gemaakt en is vastgelegd in de nota transformatie sociaal domein/december 2013. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang. De verordening sociaal domein, de nieuwe Wmo verordening én de verordening voor jeugdhulp zijn nu in de fase van besluitvorming; helaas heeft de Rekenkamer deze in het onderzoek niet mee kunnen nemen. Deze verordening sociaal domein is de verordening die de integrale werkwijze in de gemeentelijke toegang vastlegt.

Wij geloven erin dat onze aanpak in de gemeentelijke toegang voor de nieuwe taken zal leiden tot een kwaliteitsverbetering in het toekennen van de individuele ondersteuning. Immers nu gebeurt dit gefragmenteerd (door verschillende instellingen) én vaak op afstand zonder een persoonlijk gesprek. De investering in onze gemeentelijke toegang zal leiden tot een betere kwaliteit van de ondersteuning, omdat door deze benadering de ondersteuning beter aansluit op wat een inwoner nodig heeft.

De nieuwe contracten voor de realisatie van individuele voorzieningen

Wij kopen een belangrijk deel van de nieuwe taken gezamenlijk in met andere regiogemeenten (de gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek). In open markt consultaties hebben wij zowel inwoners als ook zorgaanbiedende instellingen actief betrokken bij onze voorbereidingen op de inkoop. Daarmee sluit de inkoop goed aan bij de behoeften van gebruikers, en wordt geborgd dat er kwalitatief goede zorg wordt geboden. In de contracten met de aanbieders zijn inhoudelijke verbeterpunten (die met hen in de marktconsultaties zijn ontwikkeld) verwerkt. Daarnaast is in de tariefstelling rekening gehouden met lagere tarieven vanwege de rijkskortingen. Deze werkwijze bij de inkoop leidt daarmee tot inhoudelijke verbeteringen én een kostenbesparing.

De stap naar nieuwe contractvormen is voor sommige instellingen (de voorheen provinciaal gefinancierde jeugdzorginstellingen) niet haalbaar. Met deze instellingen worden daarom incidentele subsidieafspraken gemaakt. Dit is een uitwerking van de motie die door de Raad is aangenomen bij de behandeling van het regionaal transitiearrangement jeugdzorg 2015. Aangezien er op het provinciaal gefinancierde deel voor de jeugdzorg fors is gekort, leiden deze rijkskortingen tot wijzigingen in de producten en diensten van deze instellingen: een start van de transformatie. De beoogde veranderingen die we willen realiseren, worden vastgelegd in de subsidieverleningen. Deze veranderingen zijn in lijn met de inhoudelijke koers die in het transitiearrangement jeugdzorg is vastgelegd.

De nieuwe beleidskaders

Tenslotte vormen de nieuwe beleidskaders/aanvullingen op de bestaande beleidskaders voor Jeugd, Wmo en Participatie een belangrijk onderdeel van de voorbereidingen op de nieuwe taken. De Wetgeving schrijft voor dat de gemeente voor het einde van het jaar aangeeft, welke kaders zij stelt aan de uitvoering van de nieuwe taken. In de beleidskaders is opgenomen welke veranderingen wij beogen.

3. Concretisering van aanpak bij risico's

De Rekenkamer geeft in zijn conclusies aan, dat we weliswaar een aantal risico's signaleren, maar dat een concrete aanpak daarbij ontbreekt. Wij constateren dat we hierin sinds het onderzoek al weer belangrijke stappen hebben gezet. Hieronder lichten we dit toe.

Privacy

De Rekenkamer benoemt als één van de risico's de bescherming van persoonsgegevens. Wij onderschrijven het belang van de Rekenkamer om dit goed te regelen en hebben recent met de beantwoording van Artikel 41 vragen van Groen Links aangegeven hoe wij dit als gemeente realiseren.

Inkoop gesloten jeugdzorg

De regiogemeenten zijn op het terrein van de gesloten jeugdzorg (waarbij het regionaal om slechts enkele trajecten gaat maar waarvan de kosten per traject zeer hoog zijn) van plan financiële risico's te verevenen. Dit betekent dat er – na een besluit van de Kinderrechter- regionaal een plek wordt ingekocht, en dat de gezamenlijke gemeenten de rekening betalen (i.p.v. dat elke gemeente alleen betaalt voor trajecten van de eigen inwoners). De colleges hebben toegezegd dit te verwerken in hun begroting. We zijn in een gevorderd stadium met het ontwikkelen van afspraken met een aanbieder voor gesloten jeugdzorg.

Wellicht dat wij op deze vergevorderde afspraken moeten terugkomen als het Rijk regio's alsnog verplicht tot bovenregionale samenwerking vanwege de beperkte voortgang in een aantal andere regio's.

Overgangsrecht

Voor 2015 geldt het overgangsrecht en daarbij de afspraken die wij in het transitiearrangement hebben gemaakt. Kinderen met een geldende indicatie houden recht op zorg. Welke kinderen dat zijn, weten we als gemeente bij de eenmalige overdracht van gegevens (oktober). Het zou kunnen zijn dat deze zorg vanaf 1 januari wellicht door een andere (door ons gecontracteerde) instelling wordt geboden, als de betreffende oorspronkelijke instelling niet is gecontracteerd. De verwachting is – nu de inschrijvingen bekend zijn op de contracten - dat dit beperkt het geval zal zijn. Mocht dit zo zijn, dan maken wij tijdig met de betreffende inwoners nieuwe afspraken. Het recht van bezwaar is geregeld in de wetgeving. Inwoners kunnen bezwaar aantekenen tegen een beschikking van de gemeente. In de beschikkingen van de gemeente wordt duidelijk toegelicht hoe inwoners bezwaar kunnen aantekenen en wat van hen daarbij wordt verwacht.

Herindicaties

Ook voor de langdurige zorg geldt het overgangsrecht. Dit betekent dat de oude 'AWBZ-indicatie' in 2015 doorloopt (tenzij de AWBZ indicatie volgend jaar afloopt). Voor 1 januari 2016 moeten wij met inwoners – met voorheen een AWBZ indicatie- nieuwe afspraken maken. Wij zijn ons bewust van deze herindicaties, en ook van het feit dat dit een forse –incidentele- werkbelasting betekent voor onze gemeentelijke toegang. Hiermee houden wij rekening in de formatie van de gemeentelijke toegang.

De Rekenkamer geeft aan dat er nog veel nodig is om een transformatie te realiseren. Dit onderschrijven wij. We hebben in onze gemeente bewust de keuze gemaakt om eerst de focus te leggen op wat voor 1/1/2015 geregeld moet zijn: de transitie.

De opgaven waar wij voor staan in de 'transformatie' zijn o.a.: wat loopt in het sociaal domein nog niet goed én welke veranderingen zijn nodig bovenop de nieuwe werkwijze in de toegang, de nieuwe inkoop en de afspraken in het beleidskader. Dit zal een proces worden van een aantal jaren. Dit wordt niet alleen een opgave van de gemeente. Transformeren willen wij niet opleggen: we zijn mede afhankelijk van anderen: van inwoners, verenigingen, professionele instellingen. Onderwerpen van het plan van aanpak transformatie, dat het college binnenkort met de raad zal delen, zijn o.a.. welke veranderingen zijn nodig, hoe werken we hier met elkaar naar toe, hoe kunnen we zorgen voor meer samenhang en overzicht in de vernieuwingen, maar ook hoe zorgen we ervoor dat de transformatie een 'gezamenlijke' opgave wordt. Een zorgvuldig proces met respect voor alle belangen en partijen, vereist een open houding waarbij er nog daadwerkelijk valt te kiezen. De gemeente heeft de wijsheid niet in pacht en wil daarom de transformatie zoveel mogelijk vorm geven samen met bewoners en professionals.

4. De aanbevelingen

Wij omarmen in het algemeen de aanbevelingen van de Rekenkamer. Hieronder lichten wij dit toe.

Rolverdeling tussen college en raad, invulling kaderstellende rol

Wij staan open voor suggesties van de raad op welke wijze wij hen het beste kunnen ondersteunen bij hun kaderstellende rol. Een succesvol voorbeeld hiervan is in onze optiek de werkconferentie van 30 augustus, die op verzoek van de gemeenteraad is georganiseerd en waarbij nauw is samengewerkt aan de invulling van het programma door vertegenwoordigers van het college en de raad. Ook hebben we regelmatig dit jaar informatiebijeenkomsten/BOT overleggen georganiseerd, of nog in de planning staan. De reguliere commissie- en raadsvergaderingen bieden onvoldoende ruimte voor de gewenste informatie uitwisseling tussen college én de raad.

Privacy

Op welke wijze het college de bescherming van de privacy wil realiseren, hebben we recent bij de beantwoording van de Artikel 41 vragen van Groen Links opgeschreven. We nemen de tip van de Rekenkamer hierbij ter harte dat een Privacy Impact Assessment wellicht een goed middel is om het privacy aspect te toetsen en zullen dit ook inbrengen bij de regio Gooi en Vechtstreek waar het contractbeheer wordt uitgevoerd.

Invoering nieuwe werkwijzen

Deze aanbevelingen nemen wij over. De voorbereiding op de uitvoering in de gemeentelijke toegang heeft alle aandacht en hieraan wordt hard gewerkt. Vanuit de proeftuin Toegang en Regie zijn aanbevelingen gedaan voor de verdere vormgeving van de gemeentelijke toegang en de opleidingen die

nodig zijn. De proeftuin heeft ook duidelijk in kaart gebracht welke expertise wij nodig hebben in onze toegang en die wij nog niet in huis hebben. Deze expertise zijn wij aan het werven (vanuit bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg, CIZ, MEE).

Beheersing financiële risico en omvang reserve

Deze aanbevelingen nemen we over. De concept-programmabegroting 2015 is gereed en de budgetten worden per programma in november door de raad vastgesteld. Wij werken aan een nadere detaillering van deze budgetten. Wij willen vanaf 1 januari 2015 op het juiste aggregatieniveau kunnen sturen, beheersen én verantwoorden. Aanbevelingen van de accountant op basis van de interimcontrole ten aanzien van de kritische processen inkoop- en aanbesteding, subsidieverstrekking en uitkeringen nemen wij hierin mee.

Ten behoeve van de paragraaf weerstandsvermogen bij de Programmabegroting 2015 zijn risico analyses opgesteld, die wij bij het jaarrekeningproces zullen aanvullen en actualiseren.

Incidentenprotocol en regelreflex

Wij onderschrijven deze aanbeveling. Er wordt gewerkt aan een incidentenprotocol, waarin we afspraken met elkaar willen maken over inhoud, proces én communicatie. Op 21 oktober hebben we hierover een Benen Op Tafel overleg met de gemeenteraad.

Sturen op innovatie

Wij zien vanwege onze rol die wij hebben in de toegang minder een risico op ‘cherry picking’. Immers de aanbieder kiest niet zijn klant, maar de inwoner kiest een aanbieder. Wij onderschrijven de aanbeveling van de Rekenkamer dat er ruimte moet zijn voor innovatie en we beseffen dat wij hierin ook een verantwoordelijkheid kunnen hebben: bijvoorbeeld door innovatie te stimuleren, deze te financieren dan wel op zoek te gaan naar financieringsmogelijkheden.

Informatievoorziening

Deze aanbeveling nemen we over. De opzet voor verantwoordingsinformatie voor de nieuwe taken is in ontwikkeling en gereed begin december. We onderzoeken op dit moment hoe we de informatie vanuit de verschillende informatiesystemen kunnen vergaren voor deze monitor. Wij denken hierbij aan een rapportage zoals de huidige Wmo monitor.

Tenslotte

Wij willen de Rekenkamer bedanken voor hun zorgvuldige onderzoek, hun input en aanbevelingen. We beseffen goed dat we voor een ingewikkelde en uitdagende opgave staan, met onzekerheden maar zeker ook met kansen! Vanuit dit perspectief werken wij verder aan onze voorbereidingen op de werkelijke overdracht van verantwoordelijkheden per 1 januari (transitie), maar ook daarna aan de verdere transformatie.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de secretaris, burgemeester,

I.C. de Vries

P.I. Broertjes